

ЛОГІСТИКА ТА ТРАНСПОРТ

Голдовська В.В.

магістр;

Онешко С.В.

*кандидат економічних наук, доцент,
Одеський національний морський університет*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МУЛЬТИМОДАЛЬНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ В УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Створення нових та розвиток існуючих міжнародних транспортних коридорів, розвинення логістичної інфраструктури та торгово-транспортних мереж, а також сучасна глобалізація економічних відносин обумовлює перспективність активізації для України мультимодальних перевезень.

Згідно з дослідженнями Світового банку, Україна за показниками ефективності процедур митного оформлення, доступності і легкості організації міжнародних поставок займає 102-е місце серед 155 країн [1]. Крім того, за два роки Україна втратила 19 позицій в рейтингу логістичної ефективності Світового банку (World Bank) і займає 80-е місце. Logistics Performance Index 2016 включає 160 країн світу. Сумарний бал України склав 2,74 в порівнянні з 2,98 в 2014 році. Нашими сусідами по рейтингу є Намібія (№ 79) і Буркіна-Фасо (№ 81). У трійку лідерів в 2016 році увійшли Німеччина, Люксембург та Швеція. При оцінці рейтингу враховуються наступні показники: робота митниці, стан транспортної інфраструктури, конкурентоспроможність ціноутворення перевезень, компетентність і якість логістичних послуг, можливість відстежувати вантажі, терміни і своєчасність доставки вантажів [2].

Мультимодальні перевезення реалізуються, якщо в ланцюзі поставок при доставці вантажів «від дверей до дверей» фінансову і юридичну відповідальність бере на себе одна компанія – оператор мультимодальних перевезень (ОМП) та доставка організовується за єдиним контрактом (єдиним перевізним документом по наскрізній тарифній ставці).

Основними ознаками такого перевезення є: використання, щонайменше, двох видів транспорту; обробка вантажів в єдиній системі; наявність єдиного відповідального ОМП; укладання єдиного для всіх видів транспорту договору перевезення; наскрізна тарифна ставка; більш широкий набір критеріїв щодо інтермодальних перевезень.

Рівень розвитку транспортної галузі характеризується багатьма показниками, в тому числі і за видами транспорту, які відображають загальні макроекономічні тенденції (табл. 1).

Таблиця 1

Обсяги перевезених вантажів за видами транспорту в Україні

Вид транспорту	2012	2013	2014	2015	2016
Обсяги перевезень, млн. т					
Транспорт, всього	1801	1802	1623	1474	1543
залізничний	431	436	386	350	343
морський	3	3	3	3	3
річковий	4	3	3	3	4
автомобільний	1235	1236	1131	1021	1086
авіаційний	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
трубопровідний	127	125	100	97	107
Темп росту до базисного року, %					
Транспорт, всього	100	100,06	90,12	81,84	85,67
залізничний	100	101,16	89,56	81,21	79,58
морський	100	100,00	100,00	100,00	100,00
річковий	100	75,00	75,00	75,00	100,00
автомобільний	100	100,08	91,58	82,67	87,94
авіаційний	100	100,00	100,00	100,00	100,00
трубопровідний	100	98,43	78,74	76,38	84,25
Структура перевезень, %					
Транспорт, всього	100	100	100	100	100
залізничний	23,93	24,20	23,78	23,74	22,23
морський	0,17	0,17	0,18	0,20	0,19
річковий	0,22	0,17	0,18	0,20	0,26
автомобільний	68,57	68,59	69,69	69,27	70,38
авіаційний	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
трубопровідний	7,05	6,94	6,16	6,58	6,93

Джерело: розраховано з використанням даних Статистичного збірника «Транспорт і зв'язок України» [3, с. 161]

Аналіз обсягів перевезень вантажів за видами транспорту показав, що практично за всіма видами транспорту зменшили обсяги перевезень. На одному рівні залишаються лише перевезення морським, річковим та авіаційним транспортом. Особливо швидкими темпами зменшилися обсяги трубопровідного транспорту – на 15,75 %. Що стосується

структурних зсувів, то спостерігається зменшення обсягів вантажів залізничним та трубопровідним транспортом при збільшенні перевезень автомобільним транспортом (з 68,57 % в 2010 році до 70,38 % в 2016 році). За іншими видами транспорту коливання незначні.

Більш повно реалізувати потенціал кожного з видів транспорту, ефективно поєднуючи їх можливості, дозволяють саме мультимодальні перевезення. Для більш повного задоволення вимог клієнтів, підприємства мультимодального транспорту об'єднують свої зусилля, оскільки така взаємодія при здійсненні вантажних перевезень дозволяє більш повно задовольнити вимоги клієнтів по доставці «від дверей до дверей» «точно в строк», саме це стає важливою передумовою розвитку транспорту. Саме мультимодальні перевезення вантажів є спрямованими на усунення технічних, організаційних та інших бар'єрів при переміщенні вантажів ланками ланцюга поставок, що так важливо в сучасній економічній ситуації, яка вимагає пошуку нових підходів до спрощення процедур торгівлі товарами.

Високий рівень організації змішаних перевезень, використання інформаційних систем обміну даними, посилення тісноти зв'язків і сучасний формат економічних відносин учасників мультимодального перевезення зумовлює їх унікальність і створює переваги для споживачів транспортних послуг.

Мультимодальні перевезення – сучасний формат доставки, який сприяє підвищенню якості транспортного обслуговування за рахунок високого рівня відповідальності, мобільності, точності доставки, і тим самим забезпечує більш повну реалізацію транзитного і експортно-імпортного потенціалу.

Певний інтерес представляє розподіл експорту-імпорту товарів по основним транспортним засобам та структурні зміни у даному напрямку, що демонструється даними рис. 1.

Наочне зображення питомої ваги експорту та імпорту транспортних послуг в Україні дозволило визначити, що значних коливань за п'ятирічний період не відбулось, найбільшу долю на протязі всього періоду займають експортні послуги – на рівні 81-84 %.

За даними Групи Світового банку, Україна належить до групи країн з обмеженим рівнем розвитку логістичної середовища, при цьому позитивною тенденцією є нарощування логістичного потенціалу, так, якщо в 2010 р за індексом ефективності логістики LPI 2,57 Україна перебувала на 102 місці в світі, в 2012 р. з показником 2,85 – на 66 місці, то в 2014 р з показником 2,98 – на 61 місці. Основою такого оцінювання за шістьма показниками (характеризують терміни, обсяги перевезень, спрощення процедур і т. ін.) є опитування логістичних, експедиторських

компаній, які надають послуги з організації перевезень вантажів різними видами транспорту і інших учасників доставки [4].

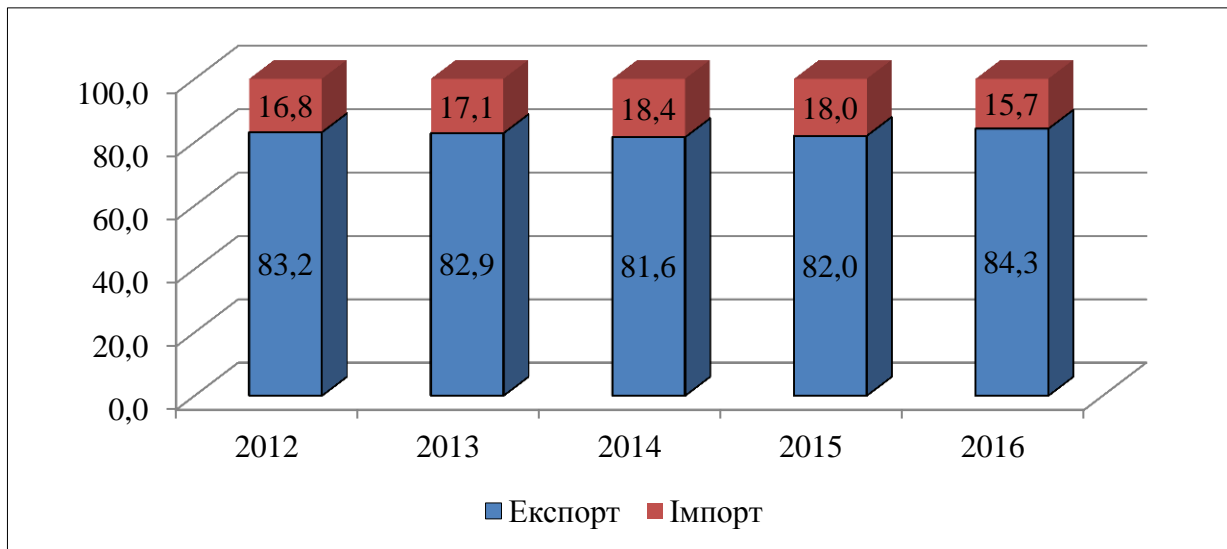

Рис. 1. Розподіл експорту-імпорту транспортних послуг в Україні, %
Джерело: Розраховано з використанням даних Статистичного збірника «Транспорт і зв'язок України» [3, с. 37]

Підвищення конкурентоспроможності транспортної системи України в значній мірі залежить від чіткості взаємодії залізничного та морського транспорту на основі сучасних логістичних та інформаційних технологій, тому одним з важливих факторів покращення роботи транспортного комплексу України є удосконалення взаємодії залізничного та морського транспорту та подальший розвиток транспортного комплексу з метою забезпечення внутрішніх та міжнародних перевезень.

Одним із важливіших чинників, що лежить в основі забезпечення інтероперабельності залізничного і морського транспорту є процес перевалювання вантажів. Передача вантажів з одного виду транспорту на інший способом перевалки – складний і трудомісткий процес, при якому не можуть в достатній мірі гарантуватися такі якості транспортного обслуговування, як терміни доставки, збереження споживацьких властивостей продукції, що перевозиться, і збереження вантажу на шляху слідування.

Враховуючи, що Україна має розгалужену залізничну мережу, розвинену мережу термінальних комплексів і рухомий склад, вона цілком готова до повноцінної інтеграції в транспортну систему Євросоюзу. З втіленням проектів підтримки міжнародної торгівлі та підвищення сумісності транспортних систем, а також спрощення руху товарів за рахунок розвитку логістики, експерти пов'язують певні надії на розвиток мультимодальних перевезень із залученням водного транспорту.

Список використаних джерел:

1. Мировой банк исследовал рынок логистики Украины. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://my-trade-group.com/index.php/novosti/itemlist/user/908-press?start=1300>.
2. Украина опустилась в рейтинге логистической эффективности // Кореспондент: журнал. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://delo.ua/business/ukraina-opustilas-v-rejtinge-logisticheskoy-effektivnosti-319740/>.
3. Транспорт і зв'язок України: Статистичний збірник за 2016 рік // Державна служба статистики України. – К., 2017. – 175 с. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ8_u.htm.
4. Официальный сайт Группы Всемирного банка. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>.